

Meta-Analysis of Factors Affecting Rural Women's Entrepreneurship (Studies in the Period of 2011-2022)

Akbar Zolfaghari¹ | Narges Ghanei Yakhdan²

1. Corresponding Author, Department of Political Science, Faculty of Law and Social Sciences, Payam Noor University, Tehran, Iran, Email: akbarzolfaghari@pnu.ac.ir
2. Department of Education and Human Resources Improvement, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Payam Noor University, Tehran, Iran, Email: sokotebahar@gmail.com

Article Info

Article type:
Research Article

Article history:

Received: 06 July 2023

Received in revised form: 24 October 2023

Accepted: 11

November 2023

Published: 25

November 2023

Keywords:

Women's Entrepreneurship, Villagers, Cooperative Culture, Social Capital, Community Development.

ABSTRACT

Women's entrepreneurship encompasses cooperative and independent self-employment, employer involvement, as well as single-ownership and new business endeavors.

The study employed a quantitative meta-analysis approach, utilizing purposive non-probability sampling to gather data from 2011 to 2022. Fifty documents out of a total of 87 studies comprised the statistical population. Documents were selected based on entry and exit criteria, which encompassed factors such as sample size, significance level, correlation coefficient, and research validity and quality.

The results indicate that cultural elements (such as way of life, religious convictions, support for gender equality, participation in social networks, cultural poverty, cultural capital, patriarchal culture, collaborative culture, culture, and work ethic); psychological elements (including self-assurance, courageousness in undertaking risks, self-esteem, sense of social adequacy, perception of social discrimination, motivation for independence, aspiration for success and advancement, educational aptitude, and innovative and creative thinking); The research findings indicate that contextual factors exert the most significant influence on the entrepreneurial endeavors of rural women, as evidenced by an effect coefficient of 0.300.

Findings: Women's entrepreneurship is a subfield of entrepreneurship that, in addition to economic profit, seeks social and cultural benefits; it facilitates the identification of cultural, social, and economic contexts of society, the identification of social needs, and community recognition.

Cite this article: Zolfaghari, A. & Ghanei Yakhdan, Z. (2023). Meta-Analysis of Factors Affecting Rural Women's Entrepreneurship (Studies in the Period of 2011-2022). *Community Development (Rural and Urban)*, 15 (2): 409-427. <https://doi.org/10.22059/jrd.2023.363424.668809>

© The Author(s). Publisher: University of Tehran Press.

DOI: <https://doi.org/10.22059/jrd.2023.363424.668809>

فرا تحلیل عوامل مؤثر بر کار آفرینی زنان روستایی (پژوهش‌های بازه زمانی ۱۳۹۰-۱۴۰۱) اکبر ذوالفقاری^۱ | نرگس قانعی یخدان^۲

۱. نویسنده مسئول، گروه علوم سیاسی، دانشکده حقوق و علوم اجتماعی، دانشگاه پیام‌نور، تهران، ایران، رایانامه: akbarzolfaghari@pnu.ac.ir
۲. گروه آموزش و بهسازی منابع انسانی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه پیام‌نور، تهران، ایران، رایانامه: sokotebahar@gmail.com

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی	کارآفرینی زنان شامل فعالیت‌های زنانه حوزه خوداشتغالی مشارکتی و مستقل، کارفرمایی و همه کسب‌وکارهای تک‌مالکیتی و جدید است. هدف اصلی پژوهش، مطالعه عوامل مؤثر بر کارآفرینی زنان روستایی با رویکرد فراتحلیل در بازه زمانی ۱۳۹۰-۱۴۰۱ است.
تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۴/۱۵	روش تحقیق از نوع فراتحلیل کمی است که در بازه زمانی ۱۳۹۰ تا ۱۴۰۱ به روش نمونه‌گیری هدفمند-غیراحتمالی انجام شده است. حجم جامعه آماری ۸۷ پژوهش است که ۵۰ سند با رعایت ملاک‌های ورود و خروج شامل رعایت روایی، اعتبار و کیفیت پژوهش، وجود ضریب همبستگی، حجم نمونه و سطح معنی‌داری انتخاب شدند.
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۸/۲	یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد عوامل فرهنگی (سبک زندگی، باورهای مذهبی، باور به برابری جنسیتی، حضور در شبکه‌های اجتماعی، فقر فرهنگی، سرمایه فرهنگی، فرهنگ مردسالاری، فرهنگ مشارکتی، فرهنگ و اخلاق کاری)، عوامل روانی (جسارت ریسک‌پذیری، عزت‌نفس، احساس کفایت اجتماعی، احساس تبعیض اجتماعی، انگیزه استقلال، نیاز به موفقیت و پیشرفت، مهارت‌های آموزشی، تفکر نوآورانه و خلاقانه)، عوامل اجتماعی (همدلی اجتماعی، انسجام اجتماعی، مشارکت اجتماعی، آگاهی اجتماعی، اعتماد اجتماعی، حمایت اجتماعی، تعامل با کارآفرینان موفق، الگوی مرجع، محرومیت نسبی، منزلت اجتماعی، تجربه کارآفرینی، تحرک اجتماعی) و عوامل زمینه‌ای (درآمد شخصی، سن، وضع تأهل، سطح تحصیلات، نوع شغل، نوع طبقه، تعداد اعضای خانواده)، بر کارآفرینی زنان روستایی تأثیر معنی‌داری داشته است. براساس یافته‌های تحقیق، عوامل زمینه‌ای با ضریب اثر ۰/۳۰۰ دارای بیشترین تأثیر بر کارآفرینی زنان روستایی بوده است.
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۸/۲۰	براین اساس، کارآفرینی زنان از جمله شاخه‌های کارآفرینی است که علاوه بر سود اقتصادی منافع اجتماعی و فرهنگی به‌دنبال دارد و موجب کشف نیازهای اجتماعی، شناخت اجتماع و شناسایی بافت‌های فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی جامعه می‌شود.
تاریخ انتشار: ۱۴۰۲/۹/۴	
کلیدواژه‌ها:	
کارآفرینی زنان، روستاییان، فرهنگ مشارکتی، سرمایه اجتماعی، توسعه اجتماعی.	

استناد: ذوالفقاری، اکبر و قانعی یخدان، نرگس (۱۴۰۲). فراتحلیل عوامل مؤثر بر کارآفرینی زنان روستایی (پژوهش‌های بازه زمانی ۱۳۹۰-۱۴۰۱). توسعه محلی

(روستایی-شهری)، ۱۵(۲): ۴۰۹-۴۲۷. <https://doi.org/10.22059/jrd.2023.363424.668809>

DOI: <https://doi.org/10.22059/jrd.2023.363424.668809>

© نویسنده‌گان.

ناشر: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران.

۱. مقدمه و طرح مسئله

کارآفرینی معادل نوآوری و عامل توسعه اقتصادی تعریف و بر آن تأکید شده است. با کارآفرینی، منابع از حوزه‌های کم‌بهره‌ور به حوزه‌های پر بهره‌ور هدایت می‌شوند، اما اندیشمندان و صاحب‌نظران علوم توسعه اعتقاد دارند با توجه به شرایط اقتصادی امروز دنیا، علاوه بر منابع موجود، تلاش برای ایجاد محیط‌های کسب‌وکار جدید برای تأمین نیازهای امروزی جوامع ضروری است (نظری و کیانی، ۱۳۹۵: ۲۳۶). ضرورت و اهمیت این تلاش برای زنان افزون‌تر و دوچندان است (خسروی‌پور و کریمی، ۱۳۹۸: ۹۶)؛ زیرا به اعتقاد بسیاری از محققان، تحقق مشارکت زنان در امور اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی زمینه‌ساز بسیاری از موفقیت‌ها خواهد بود (شاه‌آبادی، خوش‌طینت و بختیاری‌خویگانی، ۱۴۰۰: ۱۱۴) و بدون توانمندسازی زنان^۱، توسعه پایدار محقق نخواهد شد. در این مسیر، عوامل متعددی راهگشا و اثرگذارند. پشتیبانی ملی، سیاست‌های دولت، آموزش و تربیت، انتقال تحقیق و توسعه، تقویت زیرساخت‌های تجاری و حرفه‌ای، بازبودن ورود به بازار، دسترسی به زیرساخت‌های فیزیکی و هنجارهای فرهنگی و اجتماعی، از جمله این عوامل به‌شمار می‌روند (باصولی، هاشمی، ایمانی‌خوشخو و میرغفوری، ۱۳۹۸: ۸۲). کوپر و همکاران (گیرداسکینه و ساوانویکی‌نه^۲، ۲۰۱۲: ۱۷ و ۱۸) جو خلاق و حمایت مدیران از این جو را لازمه تحقق کارآفرینی می‌دانند و تأکید می‌کنند در محیط‌های خلاق، بستر کارآفرینی فراهم می‌شود، رفتارهای خلاقانه گسترش می‌یابد، جو و روحیه کارآفرینی حکم‌فرما می‌شود و فعالیت‌های کارآفرینانه فردی و گروهی توسعه می‌یابد. طی سال‌های اخیر در ایران، شواهد از افزایش و گسترش نقش زنان در توسعه کسب‌وکارهای کوچک و خانگی حکایت دارد؛ به‌گونه‌ای که در این خصوص مطالعات متعددی انجام شده، اما بعضاً نتایج متفاوت یا حتی متناقضی داشته است. بدین سبب، پژوهش حاضر ضمن شناسایی تحقیقات عوامل مؤثر بر کارآفرینی زنان روستایی، مستند گزارش‌های پژوهشی را تلخیص و ترکیب می‌کند؛ بنابراین، این پژوهش با برآورد اندازه اثر کلی عوامل مؤثر بر کارآفرینی زنان روستایی به روش فراتحلیل کمی، همگونی یا ناهمگونی مطالعات تحت بررسی و اندازه اثر متغیرهای تعدیل‌گر بر کارآفرینی زنان روستایی را بررسی می‌کند. سؤالات تحقیق عبارت‌اند از: اندازه اثر کلی عوامل مؤثر بر کارآفرینی زنان روستایی به روش فراتحلیل کمی چقدر است؟ مطالعات تحت بررسی عوامل مؤثر بر کارآفرینی زنان روستایی همگون است یا ناهمگون؟ اندازه اثر متغیرهای تعدیل‌گر-زمینه‌ای بر کارآفرینی زنان روستایی به روش فراتحلیل کمی چقدر است؟

۲. تأملات مفهومی و نظری

کارآفرینی، مجموعه فعالیت‌هایی است که با استفاده اثربخش، از منابع و امکانات به پیشرفت، پایداری اقتصادی و اجتماعی کمک می‌کند، ارزش‌های جدید می‌سازد و بستر ایجاد فرصت‌های تازه اشتغال را فراهم می‌آورد (شهبازی، حسن‌زاده و جعفرزاده، ۱۳۹۳). کارآفرینی اساس ایجاد رقابت در مسیر رشد و توسعه، نماد توسعه اقتصادی محلی، منطقه‌ای و ملی و نیز عامل توسعه شرکت‌های رقابت‌محور است (نیک‌فرجام، نادری و رضایی، ۱۳۹۳: ۴ و ۵). تاریخ فعالیت‌های کارآفرینی به اندیشه ریچارد کانتیلون^۳ اقتصاددان فرانسوی در قرن ۱۸ بازمی‌گردد که آن را مبادله میان دو ارزش موجود با ارزش تولیدشده در آینده می‌دانست (فیروزآبادی و دباغی، ۱۳۹۴: ۳۸). به اعتقاد وی، کارآفرین فردی است که، اهل ریسک باشد؛ یعنی به قیمت معلوم بخرد و به قیمت نامعلوم بفروشد (کیخا، زرگر و اکاتی، ۱۳۹۵: ۱۴۰). در این میان با توجه به اهمیت حضور زنان در فعالیت‌های اجتماعی و اقتصادی کارآفرینی زنان مطرح

1. Women Empowerment

2. Girdauskienė & Savanevičienė

3. Richard Cantillon

است که شامل فعالیت‌های خوداشتغالی، کارفرمایی و کسب‌وکارهای تک مالکیتی و جدید زنانه است (دجیوره^۱، ۲۰۰۶: ۳). زنان کارآفرین افرادی‌اند که کسب‌وکار جدید راه می‌اندازند، مسئولیت‌های اجتماعی می‌پذیرند، ریسک می‌کنند، محصولات نو تولید می‌کنند و تولیدات خود را برای رقابت در بازار ارائه می‌دهند (دینا^۲، ۱۹۹۵). مشارکت و کارآفرینی زنان، راه‌حل مناسبی برای مدیریت چالش‌های اقتصادی (سنگلاگی و الاگوادی^۳، ۲۰۱۶: ۲۲۱) و از معیارهای توسعه‌یافتگی است (منصوری، پیغامی و قاسمی، ۱۴۰۰: ۹۲۱). ولش و همکارانش^۴ (۲۰۱۷) انگیزه‌های کارآفرینی زنان را برشمردند و تأکید کردند پدیدهٔ سقف شیشه‌ای و خوداشتغالی، از علل تمایل زنان به فعالیت‌های کارآفرینانه است؛ بدین شکل که زنان با راه‌اندازی کسب‌وکار جدید، فعالیت کارآفرینانه و کسب درآمد از تسلط مردان می‌کاهند.

نظریه‌های کارآفرینی اجتماعی (نیکولوو و وسترگرن^۵، ۲۰۱۷: ۱۴)، چارچوبی جامع برای تبیین کارآفرینی زنان ارائه و تأکید کردند اجرای دو مرحلهٔ شناخت فرصت‌های بالقوهٔ ایجاد ارزش مشترک و نوآوری اجتماعی و استفاده از دانش و قابلیت‌های انباشته‌شده برای راه‌اندازی کسب‌وکار جدید زنان ضروری است (دریکوند و همکاران، ۱۴۰۰: ۶۲۳). ایرلند و همکاران^۶ (۲۰۰۳: ۹۶۷) ساختار کارآفرینی راهبردی را به چهار بخش ذهنیت کارآفرینی، فرهنگ و رهبری کارآفرینی، مدیریت راهبردی منابع و به‌کارگیری خلاقیت و گسترش نوآوری تقسیم‌بندی کردند. برخی از محققان مدل‌های کارآفرینی را براساس جنبه‌های رفتاری و ویژگی‌های فردی و شخصیتی به دو دستهٔ محتوایی و فرایندی طبقه‌بندی کردند (بقایی، ۱۳۹۴: ۲۷). الگوی کارآفرینی کوراتکو^۷ (۲۰۱۶) تعامل عوامل و فعالیت‌های مختلف را به‌جای رخداد حوادث در خلأ به‌عنوان عامل کارآفرینی معرفی کرده است. کوینگهام و لیسچران^۸ (ابطحی، شریف‌زاده و ابراهیم‌پور، ۱۳۸۹: ۱۰۰ و ۱۰۱) با طرح ایدهٔ کارآفرینی، در این درخصوص شش مکتب فکری اشخاص بزرگ، ویژگی‌های روان‌شناختی، کلاسیک، مدیریت، رهبری و درون‌سازمانی را مطرح و تشریح کرده‌اند. براساس مکتب فکری اشخاص بزرگ، کارآفرینان افراد بزرگ و دارای توانایی ذاتی و حس ششم هستند و ویژگی‌ها و قابلیت‌های آن‌ها مادرزادی است.

۳. روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع فراتحلیل کمی است. فراتحلیل با مرور سیستماتیک بر پژوهش‌های قبلی، درصد برآورد میزان اندازهٔ اثر متغیرهای مستقل بر وابسته است (هومن، ۱۳۹۸). مراحل پژوهش حاضر عبارت‌اند از: ۱. جست‌وجوی کلیدواژه «عوامل مؤثر بر کارآفرینی زنان»؛ ۲. گردآوری مقالات از پایگاه نورمگز، مگ‌ایران، علم نت و پایگاه جهاد دانشگاهی؛ ۳. غربالگری و گزینش مقالات دارای شرایط ملاک ورود (وجود ضریب همبستگی، حجم نمونه، سطح معنی‌داری، روایی و پایایی پژوهش، پیمایش و استفاده از ابزار پرسشنامه)؛ ۴. ورود به نرم‌افزار و ۵. برآورد اندازهٔ اثر پژوهش، سوگیری انتشار و متغیرهای میانجی (تعدیل‌گر). جامعهٔ آماری پژوهش ۸۷ مورد است که ۵۰ پژوهش بعد از کنترل روشی و غربالگری (دارابودن ملاک‌های ورود) به روش هدفمند انتخاب شدند. مطالعاتی فراتحلیل شدند که اطلاعات ضروری برای فراتحلیل شامل وجود ضریب همبستگی، حجم نمونه، سطح معنی‌داری، روایی و پایایی

1. Djivre
2. Dina
3. Sangolagi & Alagawadi
4. Welsh et al.
5. Nikolov & Westergren
6. Ireland et al.
7. Kuratko
8. Cunningham&Lischeran

پژوهش، پیمایش و استفاده از ابزار پرسشنامه در دسترس داشتند. در نهایت با استفاده از فرمول فیشر و کوهن در نرم‌افزار فراتحلیل، اندازه اثر نهایی هر پژوهش و اثر نهایی کل برآورد شد. برای تشخیص همگنی یا ناهمگنی، از نمودار کیفی و آزمون Q استفاده شد و بعد از اثبات فرض ناهمگونی بین مطالعات، با متغیر تعدیل‌گر (زمینه‌ای) عوامل مؤثر بر کارآفرینی زنان تبیین شدند. از آنجا که مطالعات عوامل مؤثر بر کارآفرینی زنان براساس معیارهای فوق‌گزینه شدند، می‌توان گفت در این پژوهش به شیوه نمونه‌گیری هدفمند، ۵۰ سند پژوهشی مندرج در جدول ۱ انتخاب شدند. به‌منظور تجزیه و تحلیل مطالعات تحت بررسی، از روش مرور نظام‌مند و نرم‌افزار CMA (Comprehensive Meta-Analysis) استفاده شد.

جدول ۱. پیشینه پژوهش برای فراتحلیل

عنوان مقاله	نویسنده
عوامل مؤثر بر کارآفرینی زنان روستایی هرمزگان	امدادی بلگوری، ۱۴۰۱
عوامل مؤثر بر کارآفرینی زنان روستایی نهاوند	طهماسبی، ۱۴۰۰
عوامل مؤثر بر کارآفرینی اجتماعی و توانمندسازی زنان حاشیه‌نشین زاهدان	آرامش، دهقانی و سارانی، ۱۴۰۰
عوامل مؤثر بر فرایند تصمیم‌گیری در پذیرش کارآفرینی در بین زنان روستایی سولقان	دادورخانی و موسوی، ۱۳۹۹
عوامل زمینه‌ای اثرگذار بر توسعه کارآفرینی زنان روستایی در شهرستان آبادان	خسروی‌پور، طهماسبی و عامری، ۱۳۹۹
تأثیر عوامل فرهنگی و اجتماعی بر کارآفرینی زنان در خانه‌های کارآفرینی شهرداری تهران	محمدجواد ارشادی، رضایی و آبادی، ۱۳۹۹
عوامل مؤثر بر موفقیت کارآفرینی زنان روستایی استان کردستان	احمدی، کوهستانی، یادآور و شعبانعلی‌فمی، ۱۳۹۹
عوامل مؤثر بر توسعه اکوسیستم کارآفرینی در تعاونی‌های زنان روستایی استان تهران	یاری‌بیگی، ۱۳۹۸
عوامل مؤثر بر کارآفرینی زنان روستایی رشتخوار	صادقی و طولایی‌نژاد، ۱۳۹۸
کارآفرینی زنان و توسعه پایدار قیروکارزین	پورعبدالهی، ۱۳۹۸
نقش سرمایه اجتماعی بر کارآفرینی زنان روستایی شهرستان نیک‌شهر بخش لاشار	بلیده، ۱۳۹۸
عوامل مؤثر بر کارآفرینی اجتماعی در صندوق‌های اعتبارات زنان روستایی و عشایری	ولی‌زاده و کریمی گوغری، ۱۳۹۷
عوامل مؤثر بر کارآفرینی زنان روستایی بهشهر	مردان‌شاهی و نظام‌زاده، ۱۳۹۷
عوامل مؤثر بر موفقیت زنان کارآفرین تهران	رستمعلی زاده و جمعه زاده، ۱۳۹۷
عوامل مؤثر بر کارآفرینی زنان روستایی تاکستان	کلاهدوزی بهروز، ۱۳۹۷
عوامل مؤثر بر کارآفرینی زنان روستایی شمال تهران	میرزاحسن حسینی، دولتی و پرینجی، ۱۳۹۷
عوامل مؤثر بر کارآفرینی زنان روستایی تفتان	امید کهن‌شوری، ۱۳۹۷
نقش تعاونی‌ها در تقویت ویژگی‌های کارآفرینانه زنان روستایی در کرمانشاه	امامی، حسینی‌نیا و یعقوبی‌فرانی، ۱۳۹۷
شیوه‌های آموزشی مؤثر در توسعه کارآفرینی زنان روستایی	موحدی و سلیمانیان بروجنی، ۱۳۹۶
اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر خودکارآمدی زنان روستایی در شهرستان ملارد	شریفی، امیدنجف‌آبادی و محمودی، ۱۳۹۶
نقش سرمایه روان‌شناختی در ارتقای کارآفرینی روستایی استان آذربایجان شرقی	حیدری‌ساربان و مجنوبی‌توتاخانه، ۱۳۹۶
اثر عامل‌های آموزشی و روان‌شناختی بر توسعه کارآفرینی در تعاونی روستایی زنان گلستان	علیخانی‌دادوکلایی و عباسی‌رستمی، ۱۳۹۵
عوامل مؤثر در توانمندسازی زنان روستایی اصفهان	ابوالفتح‌زاده، یوسفی و مظفرامینی، ۱۳۹۵
نقش گردشگری در توسعه کارآفرینی زنان روستایی (دهستان گوراب‌پس شهرستان فومن)	یاسوری و وطنخواه کلوززی، ۱۳۹۴

نویسنده	عنوان مقاله
یاسوری، قرشی و وطن خواه، ۱۳۹۴	موانع و راهکارهای توسعه کارآفرینی زنان روستایی دهستان گوراب پس فومن
قنبرپور، ۱۳۹۴	عوامل مؤثر بر توانمندسازی اقتصادی-اجتماعی زنان روستایی نوغان دار استان گیلان
مینا خسروی پور، ۱۳۹۴	راهکارهای کارآفرینی زنان روستایی بدر
خانی، ۱۳۹۴	تحلیل جنسیتی در کارآفرینی روستاهای سولقان
حسینی نیا، یعقوبی فرانی و سیدین، ۱۳۹۴	عوامل مؤثر بر عملکرد کسب و کارهای زنان کارآفرین در روستاهای شهرستان میانه
جمینی، تقدیسی، علی پور و فیضی، ۱۳۹۴	متغیرهای پیش برنده و بازدارنده توسعه کارآفرینی در میان زنان روستایی شهرستان روانسر
توتکابنی، ۱۳۹۴	عوامل مؤثر بر توسعه کارآفرینی زنان در کشورهای جهان سوم با تمرکز بر ایران
یعقوبی فرانی، سلیمانی و موحدی، ۱۳۹۳	تحلیل عوامل مؤثر بر کارآفرینی زنان روستایی
نصرالهی وسطی، ۱۳۹۳	رابطه میان مشارکت اجتماعی و روحیه کارآفرینی زنان روستایی (دهستان شیروان از توابع بروجرد)
قنبری، ۱۳۹۳	مؤلفه‌های تأثیرگذار بر کارآفرینی زنان روستایی
فیروزآبادی و نصرالهی وسطی، ۱۳۹۳	رابطه میان اعتماد اجتماعی و روحیه کارآفرینی زنان روستایی شیروان-بروجرد
زارعی، ۱۳۹۳	بررسی نقش دانش، نگرش و انگیزه در کارآفرینی زنان روستایی ایلام
طیبه حسینی و لشگر آرا، ۱۳۹۳	عوامل مؤثر بر توسعه مهارت‌های کارآفرینی در تعاونی‌های زنان روستایی استان فارس
جمشیدی، جمینی و نظری سرمازه، ۱۳۹۳	عوامل پیش برنده و بازدارنده توسعه کارآفرینی زنان روستایی میان کوه شهرستان اردل
یعقوبی فرانی، سلیمانی، موحدی و اسکندری، ۱۳۹۲	تأثیر عوامل آموزشی و نهادی بر کارآفرینی زنان روستایی (مورد مطالعه: استان همدان)
محمدی و لشگر آرا، ۱۳۹۲	نقش آموزش کارآفرینی در توانمندسازی زنان کارآفرین روستایی استان ایلام
کرد و آبتین، ۱۳۹۲	عوامل توسعه کارآفرینی روستایی در سیستان و بلوچستان با تمرکز بر توسعه مراکز رشد روستایی
قدیریان، ۱۳۹۲	بررسی عوامل مؤثر بر سطوح کارآفرینی زنان شاغل (مورد مطالعه: شرکت سایپا)
سهامی و دهقان، ۱۳۹۲	عوامل فرهنگی مؤثر بر روحیه کارآفرینی زنان (دانشجویان زن دانشگاه آزاد اسلامی چهارم)
زارعی پهنه کلانی، احمدپور و چرمچیان لنگرودی، ۱۳۹۲	عوامل مؤثر بر توسعه کارآفرینی در شرکت‌های تعاونی روستایی زنان استان مازندران
سلیمانی، ۱۳۹۱	عوامل مؤثر بر کارآفرینی زنان روستایی همدان
توسلی، چرمچیان لنگرودی و احمدپور، ۱۳۹۱	عوامل مؤثر بر تقویت روحیه کارآفرینی اعضای تعاونی تولید کشاورزی شهرستان آمل
ایمنی قشلاق، خانی و هاشمی، ۱۳۹۱	نقش گردشگری در توسعه کارآفرینی زنان روستایی روستای کندوان و اسکندان اسکو
آگهی، میرک زاده و تقی بیگی، ۱۳۹۱	اولویت بندی عوامل مؤثر بر توسعه مشاغل خانگی زنان روستایی
نحوی و کهن سال، ۱۳۹۰	عوامل مؤثر بر پیشرفت زنان کارآفرین مازندران
عربشاهی، ۱۳۹۰	اثر دوره‌های آموزشی توسعه کارآفرینی در زنان روستایی (آموزش فنی و حرفه‌ای استان یزد)

۴. یافته‌های پژوهش

نتایج توصیفی تحقیق نشان می‌دهد: به لحاظ زمانی، بیشترین تعداد تحقیقات در سال‌های ۱۳۹۷، ۱۳۹۴، ۱۳۹۳ و ۱۳۹۲ اجرا شده است؛ رشته ۷۰ درصد نویسندگان مسئول مقالات، آموزش و ترویج کشاورزی و توسعه روستایی و جغرافیا و برنامه ریزی روستایی بوده است؛ ۷۲ درصد اسناد پژوهشی را مقالات علمی- پژوهشی تشکیل می‌دهند و ۲۸ درصد اسناد هم پایان نامه است؛ ۳۴ درصد از

مطالعات از نمونه‌گیری تصادفی ساده و ۲۶ درصد هم از تمام‌شماری بهره برده‌اند؛ بیشتر تحقیقات در میان اقوام فارس انجام شده و کمترین آن مربوط به قوم عرب است؛ ۶۰ درصد اسناد در استان‌های توسعه‌یافته، ۲۰ درصد در استان‌های درحال‌توسعه و کمتر توسعه‌یافته اجرا شده است.

در این بخش، یافته‌های تحلیلی شامل اندازه اثر کلی عوامل فرهنگی، روانی، اجتماعی و زمینه‌ای مؤثر بر کارآفرینی زنان روستایی، تأثیر متغیر تعدیل‌گر وضع تأهل بر کارآفرینی زنان روستایی، تأثیر متغیر تعدیل‌گر هویت قومی بر کارآفرینی زنان روستایی و تأثیر متغیر سطح توسعه استان بر کارآفرینی زنان روستایی ارائه می‌شود. براساس یافته‌های تحلیلی، چهار عامل فرهنگی، روانی، اجتماعی و زمینه‌ای در کارآفرینی زنان روستایی مؤثر بوده‌اند که اندازه اثر کلی عوامل اجتماعی، فرهنگی، زمینه‌ای و روانی به ترتیب ۰/۱۴۵، ۰/۲۵۶، ۰/۳۰۰ و ۰/۲۰۱ بوده است. طبق نتایج، ۹۸ درصد از مطالعات فوق، دارای ناهمگنی هستند و باید متغیرهای میانجی بررسی و مقدار اثر و معنی‌داری بودن اثر برآورد شود. نتایج نشان می‌دهد بین وضع تأهل و گرایش به کارآفرینی زنان رابطه معنی‌داری وجود دارد و اثر کلی آن ۰/۱۲۰ است. میزان گرایش به کارآفرینی در زنان متأهل ۰/۱۸۳ بیشتر از زنان مجرد است. براساس نتایج، بین هویت قومی و گرایش به کارآفرینی رابطه معنی‌داری وجود دارد و اثر آن ۰/۲۶۵ است. در این میان، گرایش به کارآفرینی در میان گروه قومی فارس ۰/۳۶۷ و مازنی ۰/۳۳۰ بیشتر از سایرین است. نتایج همچنین نشان می‌دهد سطح توسعه استان با گرایش به کارآفرینی رابطه معنی‌دار دارد و اثر آن ۰/۱۹۶ است. میزان گرایش به کارآفرینی در استان‌های توسعه‌یافته ۰/۳۷۶ بیشتر از سایرین است. جزئیات این یافته‌ها در جدول‌های ۲ تا ۸ آمده است.

جدول ۲. اندازه اثر پژوهش

گزارش آماری					متغیرها	
sig	Z	upper	lower	Effect size		
۰/۰۰۰	۷/۹۷۱	۰/۵۰۲	-۰/۱۶۷	-۰/۱۲۴	سبک زندگی	عوامل فرهنگی
۰/۰۰۰	۱۰/۴۰۱	۰/۴۳۴	-۰/۱۹۰	-۰/۱۸۸	باورهای مذهبی	
۰/۰۰۰	۳/۱۷۳	۰/۱۲۷	-۰/۱۰۰	-۰/۲۲۵	باور به برابری جنسیتی	
۰/۰۰۰	۶/۱۰۲	۰/۳۴۵	-۰/۲۹۱	-۰/۱۴۸	حضور در شبکه‌های اجتماعی	
۰/۰۰۰	۸/۷۵۱	۰/۱۱۴	-۰/۱۰۱	-۰/۲۰۹	فقر فرهنگی	
۰/۰۰۰	۱۲/۸۱	۰/۱۶۲	-۰/۰۸۸	-۰/۳۸۱	سرمایه فرهنگی	
۰/۰۰۰	۷/۰۳۴	۰/۳۷۸	-۰/۱۱۲	-۰/۲۱۵	فرهنگ مردسالاری	
۰/۰۰۰	۴/۸۸۱	۰/۲۵۵	-۰/۱۷۶	-۰/۲۹۱	فرهنگ مشارکتی	
۰/۰۰۰	۱۱/۳۱۵	۰/۳۴۰	-۰/۱۸۹	-۰/۱۴۵	فرهنگ و اخلاق کاری	
۰/۰۰۰	۱۵/۱۲۱	۰/۱۸۳	-۰/۱۲۹	-۰/۱۵۴	جسارت ریسک‌پذیری	
۰/۰۰۰	۶/۱۰۲	۰/۳۷۸	-۰/۱۶۵	-۰/۲۴۰	عزت‌نفس	
۰/۰۰۰	۳/۵۱۲	۰/۶۷۲	-۰/۱۲۳	-۰/۲۷۰	احساس کفایت اجتماعی	
۰/۰۰۰	۱۰/۴۸۱	۰/۳۷۸	-۰/۱۵۴	-۰/۳۳۱	احساس تبعیض اجتماعی	
۰/۰۰۰	۶/۷۵۱	۰/۲۰۱	-۰/۱۴۷	-۰/۱۴۵	انگیزه استقلال	
۰/۰۰۰	۴/۸۷۱	۰/۱۹۶	-۰/۱۰۸	-۰/۱۴۵	نیاز به موفقیت و پیشرفت	
۰/۰۰۰	۸/۰۳۱	۰/۳۰۰	-۰/۱۵۷	-۰/۱۴۰	مهارت‌های آموزشی	
۰/۰۰۰	۱۰/۹۸۳	۰/۵۵۲	-۰/۱۴۷	-۰/۱۹۲	تفکر نوآورانه و خلاقانه	

گزارش آماری					متغیرها	
sig	Z	upper	lower	Effect size		
./۰۰۰	۶/۱۴۳	۰/۱۸۷	-۰/۱۳۲	-۰/۲۵۴	همدلی اجتماعی	عوامل اجتماعی
./۰۰۰	۱۶/۰۷۴	۰/۶۰۱	-۰/۳۴۸	-۰/۱۷۶	انسجام اجتماعی	
./۰۰۰	۷/۳۱۵	۰/۱۴۶	-۰/۱۰۰	-۰/۱۲۳	مشارکت اجتماعی	
./۰۰۰	۴/۱۰۶	۰/۲۵۷	-۰/۱۱۶	-۰/۱۱۲	آگاهی اجتماعی	
./۰۰۰	۴/۱۰۰	۰/۳۴۱	-۰/۱۷۶	-۰/۱۴۴	اعتماد اجتماعی	
./۰۰۰	۱۰/۴۵۱	۰/۲۷۱	-۰/۱۵۶	-۰/۱۵۵	حمایت اجتماعی	
./۰۰۰	۱۵/۹۸۱	۰/۷۱۳	-۰/۳۶۵	-۰/۱۲۹	تعامل با کارآفرینان موفق	
./۰۰۰	۳/۷۶۱	۰/۳۸۰	-۰/۱۵۶	-۰/۱۰۲	الگوی مرجع	
./۰۰۰	۱۳/۳۵۲	۰/۳۳۷	-۰/۱۸۷	-۰/۱۲۷۸	محرومیت نسبی	
./۰۰۰	۶/۵۱۰	۰/۲۸۱	-۰/۱۲۹	-۰/۱۴۶	منزلت اجتماعی	
./۰۰۰	۱۰/۳۴۱	۰/۲۷۰	-۰/۱۵۵	-۰/۱۴۴	تجربه کارآفرینی	
./۰۰۰	۳/۶۲۱	۰/۱۸۶	-۰/۱۰۰	-۰/۳۳۱	تحرک اجتماعی	عوامل زمینه‌ای
./۰۰۰	۵/۸۹۳	۰/۳۰۲	-۰/۱۸۹	-۰/۲۳۹	درآمد شخصی	
./۰۰۰	۳/۱۷۱	۰/۲۵۰	-۰/۱۷۶	-۰/۱۹۸	سن	
./۰۰۰	۹/۷۳۱	۰/۳۰۶	-۰/۱۹۸	-۰/۳۴۱	وضع تاهل	
./۰۰۰	۱۴/۶۵۱	۰/۲۷۸	-۰/۱۵۶	-۰/۲۰۰	سطح تحصیلات	
./۰۰۰	۱۰/۴۱۲	۰/۲۰۴	-۰/۱۳۹	-۰/۱۶۷	نوع شغل	
./۰۰۰	۶/۲۸۱	۰/۲۶۵	-۰/۱۰۲	-۰/۱۴۷	نوع طبقه	
./۰۰۰	۵/۸۷۱	۰/۳۹۱	-۰/۲۸۹	-۰/۲۳۱	تعداد اعضای خانواده	

جدول ۲ نشان می‌دهد بین عوامل فرهنگی و گرایش به کارآفرینی در زنان روستایی رابطه معنی‌دار وجود دارد. براین اساس عواملی از جمله سبک زندگی، باورهای مذهبی، باور به برابری جنسیتی، حضور در شبکه‌های اجتماعی، فقر فرهنگی، سرمایه فرهنگی، فرهنگ مردسالاری، فرهنگ مشارکتی، فرهنگ و اخلاق کاری بر کارآفرینی زنان روستایی تأثیر معنی‌داری داشته است. بین عوامل روانی و گرایش به کارآفرینی در زنان روستایی رابطه معنی‌داری وجود دارد. براین اساس عواملی از جمله جسارت ریسک‌پذیری، عزت‌نفس، احساس کفایت اجتماعی، احساس تبعیض اجتماعی، انگیزه استقلال، نیاز به موفقیت و پیشرفت، مهارت‌های آموزشی، تفکر نوآورانه و خلاقانه بر کارآفرینی زنان روستایی تأثیر معنی‌داری داشته است. بین عوامل اجتماعی و گرایش به کارآفرینی در زنان روستایی رابطه معنی‌دار است. براین اساس عواملی از جمله همدلی اجتماعی، انسجام اجتماعی، مشارکت اجتماعی، آگاهی اجتماعی، اعتماد اجتماعی، حمایت اجتماعی، تعامل با کارآفرینان موفق، الگوی مرجع، محرومیت نسبی، منزلت اجتماعی، تجربه کارآفرینی، تحرک اجتماعی بر کارآفرینی زنان روستایی تأثیر معنی‌داری داشته است. بین عوامل زمینه‌ای و گرایش به کارآفرینی در زنان روستایی رابطه معنی‌داری وجود دارد. براین اساس عواملی از جمله درآمد شخصی، سن، وضع تاهل، سطح تحصیلات، نوع شغل، نوع طبقه، تعداد اعضای خانواده، محل زندگی بر کارآفرینی زنان روستایی تأثیر معنی‌داری داشته است؛ بنابراین براساس جدول ۳، اندازه اثر کلی عوامل اجتماعی ۰/۱۴۵، عوامل فرهنگی ۰/۲۵۶، عوامل زمینه‌ای ۰/۳۰۰ و عوامل روانی ۰/۲۰۱ است.

جدول ۳. تأثیر کلی شاخص بر کارآفرینی زنان روستایی

sig	Z	گزارش آماری			Effect size	نوع متغیر
		upper	lower			
۰/۰۰۰	۱۵/۲۲۶	۰/۳۸۷	۰/۱۰۰	۰/۱۴۵	عوامل اجتماعی	
۰/۰۰۰	۱۰/۷۲۸	۰/۲۴۰	۰/۱۲۳	۰/۲۵۶	عوامل فرهنگی	
۰/۰۰۰	۱۱/۳۶۱	۰/۶۱۳	۰/۲۵۷	۰/۳۰۰	عوامل زمینه‌ای	
۰/۰۰۰	۵/۱۴۸	۰/۲۶۵	۰/۱۴۱	۰/۲۰۱	عوامل روانی	

یکی از مفروضات اصلی فراتحلیل، آزمون همگنی مطالعات است که به منظور بررسی این مفروضه آزمون Q به کار گرفته می‌شود. نتایج بررسی این آزمون در جدول ۴ ارائه شده است.

جدول ۴. آزمون Q

وضعیت همگنی مطالعات			
Q-value	df	p-value	i-squared
۷۲۰/۸۱۴	۴۹	۰/۰۰۰	۹۸/۱۴۹

آزمون فوق مشخص می‌کند که بین مطالعات همگنی وجود دارد یا خیر؟ برای پاسخ به این پرسش، اول از طریق نمودار رگرسیون پراکنش و سوگیری انتشار بررسی شد. در صورت تجمیع مطالعات به صورت پراکنده در رأس نمودار، پژوهش‌ها دارای سوگیری انتشار واریانس است. در گام دوم، آزمون Q با استفاده از نتایج آماری، وضعیت ناهمگنی را ارزیابی کرد. نتایج نشان داد به دلیل معنی‌دار بودن، مطالعات فوق همگن نیستند و بین آن‌ها واریانس وجود دارد و به‌طورکلی ۹۸ درصد از ۵۰ سند پژوهشی، دارای سوگیری انتشار هستند. به این دلیل نیاز است ضمن استفاده از اندازه اثر تصادفی نسبت به ثابت، متغیرهایی که به این تفاوت و واریانس منجر شده‌اند، تحلیل شوند. به همین سبب متغیرهای میانجی مهم پژوهش و اثر کلی آن‌ها در ادامه ارزیابی شدند. مطابق نتایج، ۹۸ درصد از مطالعات فوق، دارای ناهمگنی هستند و باید متغیرهای میانجی بررسی و مقدار اثر و معنی‌دار بودن اثر برآورد شود. از این‌رو، در ادامه میزان اندازه اثر متغیرهای تعدیل‌گر بر کارآفرینی زنان روستایی بررسی می‌شود.

نتایج تحلیل تأثیر متغیر تعدیل‌گر وضع تأهل بر کارآفرینی زنان روستایی نشان می‌دهد بین وضع تأهل و گرایش به کارآفرینی زنان رابطه معنی‌دار و اثر کلی آن ۰/۱۲۰ است. میزان گرایش به کارآفرینی در زنان متأهل ۰/۱۸۳ بیشتر از زنان مجرد است.

جدول ۶. تأثیر وضع تأهل بر کارآفرینی

تصادفی			وضع تأهل
sig	z-value	اندازه ترکیبی	
۰/۰۰۰	۶/۱۳۷	۰/۱۱۶	مجرد
۰/۰۰۰	۴/۱۵۴	۰/۱۸۳	متأهل
۰/۰۰۰	۸/۱۰۴	۰/۱۲۰	اثر کل

نتایج تحلیل تأثیر متغیر تعدیل‌گر هویت قومی بر کارآفرینی زنان روستایی نشان می‌دهد رابطه بین هویت قومی و گرایش به کارآفرینی معنی‌دار و اثر آن ۰/۲۶۵ است. در این میان، میزان گرایش به کارآفرینی در میان گروه قومی فارس ۰/۳۶۷ و مازنی ۰/۳۳۰ بیشتر از سایرین است.

جدول ۷. تأثیر هویت قومی بر کارآفرینی

تصادفی			هویت قومی
sig	z-value	اندازه ترکیبی	
۰/۰۰	۱۰/۵۶۷	۰/۲۴۵	ترک
۰/۰۰	۷/۱۴۷	۰/۳۶۷	فارس
۰/۰۰	۱۹/۳۶۰	۰/۳۱۸	کرد
۰/۰۰	۳/۴۷۸	۰/۲۳۸	عرب
۰/۰۰	۵/۰۲۸	۰/۳۳۰	مازنی
۰/۰۰	۶/۱۷۲	۰/۲۶۵	اثر کل

نتایج تحلیل تأثیر متغیر سطح توسعه استان بر کارآفرینی زنان روستایی نشان می‌دهد سطح توسعه استان با گرایش به کارآفرینی رابطه معنی‌دار دارد و اثر آن ۰/۱۹۶ است. میزان گرایش به کارآفرینی در استان‌های توسعه‌یافته ۰/۳۷۶ بیشتر از سایرین است.

جدول ۸. تأثیر سطح توسعه استان بر کارآفرینی

مدل اثر تصادفی			نوع استان
sig	z-value	اندازه ترکیبی	
۰/۰۰	۳/۳۵۱	۰/۲۸۱	در حال توسعه
۰/۰۰	۴/۱۶۱	۰/۲۱۹	کم توسعه
۰/۰۰	۵/۳۸۱	۰/۳۷۶	توسعه یافته
۰/۰۰	۱۰/۱۰۰	۰/۱۹۶	اثر کل

۵. بحث و نتیجه‌گیری

هدف اصلی پژوهش حاضر، مطالعه عوامل مؤثر بر کارآفرینی زنان روستایی با رویکرد فراتحلیل در بازه زمانی ۱۳۹۰-۱۴۰۱ است. روش تحقیق از نوع فراتحلیل کمی است که در بازه زمانی ۱۳۹۰ تا ۱۴۰۱ به روش نمونه‌گیری هدفمند انجام شد. حجم جامعه آماری ۸۷ پژوهش بود که ۵۰ سند با رعایت ملاک‌های ورود و خروج شامل رعایت روایی، اعتبار و کیفیت پژوهش، وجود ضریب همبستگی، حجم نمونه و سطح معنی‌داری انتخاب شدند. یافته‌های تحقیق نشان داد عوامل متعدد فرهنگی، روانی، اجتماعی و زمینه‌ای بر کارآفرینی زنان روستایی تأثیر معنی‌داری داشته است. مطابق یافته‌ها، اندازه اثر کلی عوامل اجتماعی، فرهنگی، زمینه‌ای و روانی به ترتیب ۰/۱۴۵، ۰/۲۵۶، ۰/۳۰۰ و ۰/۲۰۱ بوده است. مطالعات متعددی در داخل و خارج از ایران، یافته‌های تحقیق حاضر را تأیید کرده‌اند. گلرد (دریکوند و همکاران، ۱۴۰۰) عوامل مؤثر بر توسعه کارآفرینی زنان ایرانی را برشمرده و تأکید کرده است رضایت شغلی، کسب اعتبار، کسب قدرت، توفیق طلبی و بروز خلاقیت از عوامل مؤثر بر توسعه کارآفرینی زنان است و در این میان، نقش عوامل فردی ممتازتر از سایر عوامل است. یعقوبی فرانی و همکاران (۱۳۹۳)، عوامل مؤثر بر کارآفرینی زنان روستایی را تحلیل کردند و نشان دادند عوامل فرهنگی-اجتماعی مهم‌ترین عامل اثرگذار بر کارآفرینی زنان روستایی و اثر آن ۰/۳۱۹ است (ارشادی و همکاران، ۱۳۹۹: ۳۸). گلستانی و همکاران (یعقوبی فرانی و همکاران، ۱۳۹۳: ۱۵ و ۱۶) نشان دادند عوامل اقتصادی، آموزشی و فرهنگی با هم بر توسعه

فعالیت‌های کارآفرینی زنان مؤثرند، اما نقش عوامل اقتصادی قوی‌تر است. به اعتقاد هیسریچ و همکارانش (شاطریان، نصرآبادی و منصوریان، ۱۳۹۶: ۱۸۷) توفیق‌طلبی، استقلال‌طلبی، خلاقیت، انعطاف‌پذیری، تجربه قبلی، تحصیلات، مشارکت در کسب‌وکار، مهارت‌های مدیریتی، سن و وضعیت اقتصادی از متغیرها و ویژگی‌های شخصیتی مؤثر بر موفقیت زنان کارآفرین به‌شمار می‌روند. براساس مطالعات دیده‌بان جهانی کارآفرینی^۱، پشتیبانی ملی، سیاست‌های دولت، آموزش و تربیت، انتقال تحقیق و توسعه، تقویت زیرساخت‌های تجاری و حرفه‌ای، بازبودن ورود به بازار، دسترسی به زیرساخت‌های فیزیکی و هنجارهای فرهنگی و اجتماعی از جمله عوامل مؤثر بر کارآفرینی زنان به‌شمار می‌رود (باصولی، هاشمی، ایمانی‌خوشخو و میرغفوری، ۱۳۹۸: ۸۲). به‌زعم آلدریچ^۲ (۱۹۸۹)، موفقیت زنان کارآفرین منوط به دسترسی کافی آنان به پنج منبع عمده اطلاعات (زنان احتیاج دارند که دسترسی مناسبی به آموزش و مشاوره داشته باشند)، سرمایه (دسترسی به سرمایه و تأمین مالی)، بازار (دسترسی مناسب به بازار برای عرضه محصولات)، شبکه (دسترسی کامل به شبکه‌های کسب‌وکار) و اعتبار (داشتن اعتبار به‌عنوان مالکان کسب‌وکار) است. برخی محققان اعتقاد دارند مشارکت و کارآفرینی زنان راه‌حل مناسبی برای مدیریت چالش‌های اقتصادی (سنگلاگی و الاگوادی^۳، ۲۰۱۶: ۲۲۱) و از معیارهای توسعه‌یافتگی است (منصوری، پیغامی و قاسمی، ۱۴۰۰: ۹۲۱). ولش و همکاران (۲۰۱۷) انگیزه‌های کارآفرینی زنان را برشمردند و تأکید کردند پدیده سقف شیشه‌ای و خوداشتغالی، از علل تمایل زنان به فعالیت‌های کارآفرینانه است. براساس نتایج، کارآفرینی زنان، از شاخه‌های کارآفرینی است که علاوه بر سود اقتصادی، منافع اجتماعی و فرهنگی به‌دنبال دارد و موجب کشف نیازهای اجتماعی، شناخت اجتماع و شناسایی بافت‌های فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی جامعه می‌شود؛ بنابراین، برای افزایش گرایش زنان روستایی به کارآفرینی، پیشنهادهایی براساس نتایج تحقیق در حوزه فرهنگی، روانی، اجتماعی و زمینه‌ای ارائه می‌شود: (۱) حوزه فرهنگی: بهبود سبک زندگی سالم و به‌هنجار، افزایش باورهای مذهبی، تلاش برای احساس برابری جنسیتی، افزایش حضور در شبکه‌های اجتماعی، غنی‌سازی حوزه‌های فرهنگی، تقویت فرهنگ مشارکتی و افزایش سرمایه فرهنگی؛ (۲) حوزه روانی: افزایش جسارت ریسک‌پذیری، تقویت عزت‌نفس، احساس کفایت اجتماعی، تعدیل احساس تبعیض اجتماعی، تقویت انگیزه استقلال‌طلبی، افزایش نیاز به موفقیت و پیشرفت، ارتقای مهارت‌های آموزشی و توسعه تفکر خلاقانه؛ (۳) حوزه اجتماعی: گسترش همدلی اجتماعی، افزایش انسجام، مشارکت، آگاهی، اعتماد و حمایت اجتماعی، افزایش تعامل با کارآفرینان موفق، افزایش تعداد الگوهای مرجع، کاهش محرومیت نسبی و افزایش منزلت و تحرک اجتماعی؛ (۴) حوزه زمینه‌ای: افزایش درآمد شخصی، به‌کارگیری زنان روستایی باتجربه، متأهل، تحصیل کرده، استفاده از قشرهای متوسط به بالا.

مأخذ مقاله: تألیف مستقل. در این مقاله تعارض منافی وجود ندارد.

منابع

- آگهی، حسین، میرکزاده، علی اصغر، و تقی بیگی، معصومه (۱۳۹۱). اولویت بندی عوامل مؤثر بر توسعه مشاغل خانگی زنان روستایی. زن و جامعه، ۱۱(۳)، ۱۸۱-۲۰۲.
- ابطحی، سید حسین، شریف زاده، فتاح، و ابراهیم پور، حبیب (۱۳۸۹). بررسی مفاهیم نظریه ها و مدل های کارآفرینی اجتماعی و ارائه مدل مفهومی. مدیریت فرهنگ سازمانی، ۸(۸)، ۸۷-۱۱۰.
- ابوالفتح زاده، زهرا، یوسفی، علی، و مظفر امینی، امیر (۱۳۹۵). ارزیابی عوامل مؤثر در توانمندسازی زنان روستایی شهرستان اصفهان. پژوهشنامه زنان، ۱۵(۷)، ۱-۲۸.
- احمدی، سنور، کوهستانی، حسین، یادآور، حسین، و شعبانعلی فمی، حسین (۱۳۹۹). واکاوی عوامل مؤثر بر موفقیت کارآفرینی زنان روستایی استان کردستان. فضای جغرافیایی، ۷۰(۲۰)، ۱۶۷-۱۸۷.
- آرامش، حامد، دهقانی، مسعود، و سارانی، سمیرا (۱۴۰۰). عوامل مؤثر بر کارآفرینی اجتماعی و توانمندسازی زنان حاشیه نشین شهر زاهدان. پژوهش های مدیریت عمومی، ۱۴(۵۲)، ۱۴۳-۱۶۸. <https://doi.org/10.22111/jmr.2021.37556.5386>
- ارشادی، محمدجواد، رضایی، نسا، و باقری حسین آبادی، رضا (۱۳۹۹). ارزیابی تأثیر عوامل فرهنگی و اجتماعی بر کارآفرینی زنان در خانه های کارآفرینی شهرداری تهران. مطالعات اجتماعی روان شناختی زنان، ۶۵(۱۸)، ۳۳-۶۷. <https://doi.org/10.22051/jwsp.2021.32288.2265>
- امامی، الهام، حسینی نیا، غلامحسین، و یعقوبی فرانی، احمد (۱۳۹۷). نقش تعاونی ها در تقویت ویژگی های کارآفرینانه و توانمندی فرصت شناسی زنان روستایی در استان کرمانشاه. تعاون و کشاورزی، ۲۴۷(۷)، ۳۱-۵۸. <https://doi.org/10.22034/ajcoop.2018.80671>
- امدادی بلگوری، معصومه (۱۴۰۱). شناسایی عوامل مؤثر بر کارآفرینی زنان روستایی استان هرمزگان. دانشگاه پیام نور استان هرمزگان.
- امید کهن شوری، زینب (۱۳۹۷). عوامل مؤثر بر توانمندسازی و کارآفرینی زنان روستایی منطقه تفتان. دانشگاه سیستان و بلوچستان.
- ایمنی قشلاق، سیاوش، خانی، فضیله، و هاشمی، سید سعید (۱۳۹۱). نقش گردشگری در توسعه کارآفرینی زنان روستایی (مطالعه تطبیقی: روستای کندوان و اسکندان شهرستان اسکو). جغرافیا و توسعه ناحیه ای، ۱۸(۱۰)، ۲۱۷-۲۳۸. <https://doi.org/10.22067/geography.v10i18.17384>
- باصولی، مهدی، هاشمی، سید سعید، ایمانی خوشخو، محمدحسین، و میرغفوری، سیدحبيب الله (۱۳۹۸). نقش عوامل مؤثر گردشگری فرهنگی در توسعه کارآفرینی شهر میراث جهانی یزد. مطالعات شهر ایرانی اسلامی، ۳۵(۹)، ۷۹-۹۰. <https://doi.org/10.52547/journalitor.36160.9.18.0>
- بقایی، رخسان (۱۳۹۴). بررسی نظریات کارآفرینی در سازمان ها. کار و جامعه، ۱۱۹(۲۴)، ۲۱-۴۱.
- بلیده، هاجر (۱۳۹۸). تبیین نقش سرمایه اجتماعی بر کارآفرینی زنان روستایی (صنایع دستی)، مطالعه موردی شهرستان نیکشهر بخش لاشار. دانشگاه سیستان و بلوچستان.
- پورعبداللهی، سمیرا (۱۳۹۸). کارآفرینی زنان و توسعه پایدار روستایی (مطالعه موردی: بخش مرکزی، شهرستان فیروزکوبارزین). دانشگاه شهید بهشتی.
- توسلی، فاطمه؛ چرمچیان لنگرودی، مهدی؛ و احمدپور، امیر (۱۳۹۱). بررسی عوامل مؤثر بر تقویت روحیه کارآفرینی اعضای تعاونی تولید کشاورزی شهرستان آمل. تعاون و کشاورزی، ۲۲۳(۲۳)، ۲۱-۴۰. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.27835464.1391.23.11.2.0>
- جمشیدی، علی رضا، جمینی، داود، و نظری سرمازه، حمید (۱۳۹۳). بررسی عوامل پیش برنده و بازدارنده توسعه کارآفرینی زنان روستایی (مطالعه موردی: زنان روستایی بخش میان کوه شهرستان اردل). زن و جامعه، ۱۷(۵)، ۷۵-۹۴. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.20088566.1393.5.17.5.9>
- جمینی، داود، تقدیسی، احمد، علی پور، خالد، و فیضی، شلیب (۱۳۹۴). تحلیل عاملی متغیرهای پیش برنده و بازدارنده توسعه کارآفرینی در میان زنان

- روستایی شهرستان روانسر. *مطالعات اجتماعی روان‌شناختی زنان*، ۴۲(۱۳)، ۶۳-۸۸. <https://doi.org/10.22051/jwsps.2015.1914>
- حسینی، طیبیه، و لشگر آرا، فرهاد (۱۳۹۳). شناسایی عوامل مؤثر بر توسعه مهارت‌های کارآفرینی در تعاونی‌های زنان روستایی استان فارس. *پژوهش‌های ترویج و آموزش کشاورزی*، ۷(۲)، ۱۳-۳۴.
- حسینی، میرزاحسن، دولتی، مهین، و پرینجی، مهدیه (۱۳۹۷). بررسی عوامل مؤثر بر موفقیت کارآفرینی زنان روستایی عضو تعاونی‌های روستایی زنان در شمال استان تهران. *تعاون و کشاورزی*، ۲۴۶(۷)، ۱۲۹-۱۵۶. <https://doi.org/10.22034/ajcoop.2018.69432>
- حسینی‌نیا، غلامحسین، یعقوبی‌فرانی، احمد، و سیدین، سید رضا (۱۳۹۴). سنجش عوامل مؤثر بر عملکرد کسب‌وکارهای زنان کارآفرین در روستاهای شهرستان میانه. *زن در توسعه و سیاست*، ۴۷(۱۲)، ۵۴۵-۵۵۸. <https://doi.org/10.22059/jwdp.2014.54534>
- حیدری ساربان، وکیل، و مجتوبی‌توتاخانه، علی (۱۳۹۶). نقش سرمایه‌روان‌شناختی در ارتقای کارآفرینی روستایی استان آذربایجان شرقی. *اقتصاد فضا و توسعه روستایی*، ۲۲(۶)، ۹۷-۱۱۸.
- خانی، فضیله. (۱۳۹۴). تحلیل جنسیتی در فرآیند پخش کارآفرینی در مناطق روستایی؛ مورد: دهستان سولقان. *اقتصاد فضا و توسعه روستایی*، ۱۴(۴)، ۱-۲۲. <http://dx.doi.org/10.18869/acadpub.serid.4.14.1>
- خسروی‌پور، بهمن؛ طهماسبی، مریم؛ و عامری، مریم (۱۳۹۹). شناسایی عوامل زمینه‌ای اثرگذار بر توسعه کارآفرینی زنان روستایی در شهرستان آبادان. *اقتصاد فضا و توسعه روستایی*، ۲۴(۹)، ۲۱۷-۲۳۷. <http://dori.net/dor/20.1001.1.23222131.1399.9.34.11.0>
- خسروی‌پور، بهمن، و کریمی، نرگس (۱۳۹۸). تحلیل عوامل تأثیرگذار در کارآفرینی زنان روستایی. *جغرافیا و روابط انسانی*، ۵(۲)، ۹۵-۱۰۵. <https://dori.net/dor/20.1001.1.26453851.1398.2.1.7.5>
- خسروی‌پور، مینا. (۱۳۹۴). *بررسی راهکارهای توسعه کارآفرینی زنان روستایی (نمونه موردی: دهستان بدر)*. دانشگاه گیلان.
- دادور(خانی)، فضیله، و موسوی، سمیه سادات (۱۳۹۹). تحلیل عوامل مؤثر بر فرآیند تصمیم‌گیری در پذیرش کارآفرینی در بین زنان روستایی (مطالعه موردی: دهستان سولقان). *مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی*، ۵۰(۱۵)، ۱۶۱-۱۸۱.
- دریکوند، علیرضا، گلرد، پروانه، و رضائیان، رضا (۱۴۰۰). طراحی مدل کارآفرینی اجتماعی سازمانی: پژوهشی کیفی مبتنی بر نظریه داده‌بنیاد. *توسعه کارآفرینی*، ۵۴(۱۴)، ۶۱۹-۶۳۸. <https://doi.org/10.22059/jed.2021.321950.653642>
- رستمعلی‌زاده، ولی‌الله، و جمعه‌زاده، پروین علی (۱۳۹۷). بررسی عوامل مؤثر بر موفقیت زنان کارآفرین شهر تهران. *توسعه اجتماعی، سال دوازدهم*، ۱۴۷-۱۷۲. <https://doi.org/10.22055/qjds.2018.13656>
- زارعی، فرنگیس (۱۳۹۳). *بررسی نقش دانش، نگرش و انگیزه در کارآفرینی زنان روستایی استان ایلام*. دانشگاه تهران.
- زارعی‌پهنه‌کلانی، سید حسین، احمدپور، امیر، و چرمچیان‌لنگرودی، مهدی (۱۳۹۲). عوامل مؤثر بر توسعه کارآفرینی در شرکت‌های تعاونی روستایی زنان استان مازندران. *تعاون و کشاورزی*، ۲۲۷(۲)، ۷۹-۱۰۰. <https://dori.net/dor/20.1001.1.27835464.1392.2.7.5.6>
- سلیمانی، عطیه (۱۳۹۱). *تحلیل عوامل مؤثر بر کارآفرینی زنان روستایی استان همدان*. دانشگاه بوعلی‌سینا.
- سهامی، سوسن، و دهقان، مریم (۱۳۹۲). بررسی عوامل فرهنگی مؤثر بر روحیه کارآفرینی زنان (مطالعه موردی دانشجویان زن دانشگاه آزاد اسلامی جهرم). *تغییرات اجتماعی - فرهنگی*، ۳۹(۱۰)، ۵۱-۶۸.
- شاطریان، محسن، نصرآبادی، زهرا، و منصوریان، فاطمه (۱۳۹۶). تحلیل موانع کارآفرینی زنان روستایی در شهرستان کاشان. *اقتصاد فضا و توسعه روستایی*، ۲۱(۶)، ۱۸۱-۱۹۶.
- شاه‌آبادی، ابوالفضل، خوش‌طینت، بهناز، و بختباری‌خویگانی، سمیه (۱۴۰۰). تأثیر شکاف جنسیتی بر کارآفرینی زنان در کشورهای منتخب. *مطالعات اجتماعی روان‌شناختی زنان*، ۴۸(۱۹)، ۱۱۳-۱۴۶. <https://doi.org/10.22051/jwsps.2021.35287.2403>
- شریفی، ندا، امید نجف‌آبادی، مریم، و محمودی، مریم (۱۳۹۶). اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر خودکارآمدی زنان روستایی در شهرستان ملارد. *تعاون و روستا*، ۳۳-۳۳(۷)، ۱۳۹-۱۶۰. <https://dori.net/dor/20.1001.1.21595852.2020.10.2.4.1>

- شهبازی، کیومرث، حسن‌زاده، اکبر، و جعفرزاده، بهروز (۱۳۹۳). بررسی تأثیر کارآفرینی و نوآوری بر رشد اقتصادی (رهیافت داده‌هایی تابلویی). *نوآوری و ارزش‌آفرینی*، ۵(۲)، ۴۳-۵۶.
- صادقی، خدیجه، و طولابی‌نژاد، مهرشاد (۱۳۹۸). بررسی عوامل و محرک‌های مؤثر بر توسعه کارآفرینی زنان روستایی (مطالعه موردی: دهستان رشتخوار). *اندیشه جغرافیایی*، ۲۰(۱۰)، ۷۱-۹۰.
- طهماسبی، کلثوم (۱۴۰۰). *واکوی عوامل مؤثر بر کارآفرینی زنان روستایی شهرستان نهاوند*. دانشگاه رازی.
- عاشوری توتکابی، سحر (۱۳۹۴). *بررسی عوامل مؤثر بر توسعه کارآفرینی زنان در کشورهای جهان سوم با تمرکز بر کشور ایران با استفاده از ماتریس سوات* (پایان‌نامه کارشناسی ارشد). دانشگاه آموزش عالی روزبهان.
- عربشاهی، شیوا. (۱۳۹۰). *تحلیلی بر اثربخشی دوره‌های آموزشی توسعه کارآفرینی در زنان روستایی؛ کاربرد یادگیری تقویتی* (مطالعه موردی: دوره‌های آموزشی منتخب اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان یزد). دانشگاه یزد.
- علیخانی‌دادوکلایی، مهدی، و عباسی رستمی، علی‌اکبر (۱۳۹۵). بررسی اثر عامل‌های آموزشی و روان‌شناختی بر توسعه کارآفرینی در شرکت‌های تعاونی روستایی زنان استان گلستان. *تعاون و کشاورزی*، ۲۴(۵)، ۱۷۱-۱۹۴.
- <https://dori.net/dor/20.1001.1.27835464.1395.5.20.7.5>
- فیروزآبادی، سید احمد، و دباغی، حمیده (۱۳۹۴). نقش کارآفرینی اجتماعی در توسعه محلی. *توسعه محلی (روستایی-شهری)*، ۷(۱)، ۲۹-۵۸. <https://doi.org/10.22059/jrd.2015.58433>
- فیروزآبادی، سید احمد، و نصراله‌ی وسطی، لیلا (۱۳۹۳). بررسی رابطه میان اعتماد اجتماعی و روحیه کارآفرینی زنان روستایی؛ مطالعه موردی: دهستان شیروان از توابع شهرستان بروجرد. *پژوهش‌های روستایی*، ۱۷(۵)، ۲۵-۴۴. <https://doi.org/10.22059/jrur.2014.51445>
- قدیریان، پانته‌آ (۱۳۹۲). *بررسی عوامل مؤثر بر سطوح کارآفرینی زنان شاغل (مورد مطالعه شرکت سایبا. پایان‌نامه کارشناسی ارشد)*. دانشگاه علامه طباطبایی.
- قنبرپور، سمیه (۱۳۹۴). *بررسی عوامل مؤثر بر توانمندسازی اقتصادی - اجتماعی زنان روستایی نوغاندار استان گیلان* (پایان‌نامه کارشناسی ارشد). دانشگاه گیلان.
- قنبری، الهام. (۱۳۹۳). *بررسی مؤلفه‌های تأثیرگذار بر کارآفرینی زنان روستایی*. دانشگاه بیرجند.
- کرد، باقر، و آبتین، عبدالعزیز (۱۳۹۲). بررسی عوامل مؤثر بر توسعه کارآفرینی روستایی در استان سیستان و بلوچستان با تمرکز بر توسعه مراکز رشد روستایی توسعه فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات و توانمندسازی زنان روستایی. *جغرافیا و توسعه*، ۳۳(۱۱)، ۱-۱۴.
- <https://doi.org/10.22111/gdij.2013.1160>
- کلاهدوزی بهروز، سمیرا (۱۳۹۷). *بررسی عوامل مؤثر بر کارآفرینی زنان روستایی (مطالعه موردی: روستاهای حومه شهرستان تاکستان)*. تهران: دانشگاه پیام نور استان تهران.
- کیخا، مصطفی، زرگر، آرمین، و اکاتی، مینا (۱۳۹۵). توجه به کارآفرینی و اقتصاد مقاومتی، نیاز امروز آموزش و پرورش و اجتماع. *مطالعات مدیریت و کارآفرینی*، ۶(۲)، ۱۳۸-۱۵۳.
- محمدی، زهره، و لشگرآرا، فرهاد (۱۳۹۲). نقش آموزش کارآفرینی در توانمندسازی زنان کارآفرین روستایی استان ایلام. *پژوهش‌های ترویج و آموزش کشاورزی*، ۶(۲)، ۶۱-۷۲.
- مردانشاهی، محمدمهدی، و نظام‌زاده، سید اسماعیل (۱۳۹۷). شناسایی و تحلیل عوامل مؤثر بر قابلیت کارآفرینی زنان روستایی؛ مطالعه موردی: زنان کارآفرین روستاهای شهرستان بهشهر. *روستا و توسعه*، ۱۲(۲۱)، ۷۵-۹۶. <https://doi.org/10.30490/rvt.2018.77120>
- منصوری، سمانه، پیغامی، عادل، و قاسمی، عاصمه (۱۴۰۰). تحلیل آسیب‌شناسانه مفهوم کارآفرینی زنان، گذار به مفهوم ارزش‌آفرینی زنان و دلالت‌های سیاستی. *راهبرد اقتصادی*، ۳۹(۱۰)، ۹۱۹-۹۴۹.
- موحدی، رضا، و سلیمانیان بروجنی، جلیله (۱۳۹۶). *بررسی شیوه‌های آموزشی مؤثر در توسعه کارآفرینی زنان روستایی. راهبردهای کارآفرینی در*

کشاورزی، ۳(۶)، ۲۴.

نحوی، ابوذر، و کهن‌سال، محمدرضا (۱۳۹۰). عوامل مؤثر بر پیشرفت زنان کارآفرین (مطالعه موردی: زنان استان مازندران). *زن و مطالعات خانواده*، ۱۱(۳)، ۹۵-۱۱۲.

نصرالهی‌وسطی، لیلا (۱۳۹۳). بررسی نظری و تجربی رابطه میان مشارکت اجتماعی و روحیه کارآفرینی زنان روستایی (مورد مطالعه: دهستان شیروان از توابع شهرستان بروجرد). *توسعه محلی (روستایی-شهری)*، ۱۱(۶)، ۳۱۹-۳۴۰. <https://doi.org/10.22059/jrd.2014.54326>

نظری، یوسف، و کیانی، حسین (۱۳۹۵). نقش «هسته کارآفرینی» در توسعه کارآفرینی برای رشته زبان و ادبیات عربی (بررسی هسته کارآفرینی گروه زبان و ادبیات عربی دانشگاه شیراز). *الجمعیه الایرانیه للغه العربیه و آدابها فصلیه علمیه محکمه*، ۴۰(۱۲)، ۲۳۵-۲۵۴.

<https://dori.net/dor/20.1001.1.23456361.1438.12.40.12.8>

نیک‌فرجام، سعیده، نادری، نادر، و رضایی، بیژن (۱۳۹۳). رابطه فرهنگ سازمانی و تمایل به کارآفرینی (مورد مطالعه: شرکت لعابیران زرکان). *خط‌مشی‌گذاری عمومی در مدیریت*، ۱۵-۱۶(۵)، ۱-۱۴.

ولی‌زاده، ناصر، و کریمی‌گوغری، حمید (۱۳۹۷). تحلیل عوامل مؤثر بر نیت کارآفرینی اجتماعی در صندوق‌های اعتبارات خرد زنان روستایی و عشایری. *دوفصلنامه راهبردهای کارآفرینی در کشاورزی*، ۵(۹)، ۱-۲۰. <http://dx.doi.org/10.29252/jea.5.9.10>

هومن، حیدرعلی (۱۳۹۶). *راهنمای عملی فراتحلیل در پژوهش علمی*. تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت).
یاری‌بیگی، الهه (۱۳۹۸). تحلیل عاملی عوامل مؤثر بر توسعه اکوسیستم کارآفرینی در تعاونی‌های زنان روستایی استان تهران. *تعاون و روستا*، ۳۸-۳۹(۹)، ۹۵-۱۱۸.

یاسوری، مجید، قرشی، محمدباسط، و وطن‌خواه، ژیلا (۱۳۹۴). تحلیل موانع و راهکارهای توسعه کارآفرینی زنان روستایی دهستان گوراب‌پس فومن. *پژوهش‌های روستایی*، ۲۲(۶)، ۳۲۳-۳۴۲. <https://doi.org/10.22059/jrur.2015.54910>

یاسوری، مجید، و وطنخواه‌کلورزی، ژیلا (۱۳۹۴). نقش گردشگری در توسعه کارآفرینی زنان روستایی (دهستان گوراب‌پس شهرستان فومن). *مطالعات جغرافیایی مناطق خشک*، ۲۰(۵)، ۴۶-۵۹.

یعقوبی‌فرانی، احمد، سلیمانی، عطیه، و موحدی، رضا (۱۳۹۳). تحلیل عوامل مؤثر بر کارآفرینی زنان روستایی. *مطالعات اجتماعی روان‌شناختی زنان*، ۴۱(۱۲)، ۷-۴۲. <https://doi.org/10.22051/jwsps.2015.1493>

یعقوبی‌فرانی، احمد، سلیمانی، عطیه، موحدی، رضا، و اسکندری، فرزاد (۱۳۹۲). تأثیر عوامل آموزشی و نهادی بر کارآفرینی زنان روستایی (مورد مطالعه: استان همدان). *توسعه کارآفرینی*، ۲۰(۶)، ۱۱۵-۱۳۴. <https://doi.org/10.22059/jed.2013.36266>

- Abolfathzadeh, Z., Yousefi, A., & Mozaffar Amini, A. (2016). Evaluation of Factors Affecting Rural Women Empowerment in Isfahan City. *Women Studies*, 7(15), 1-27. (In Persian)
- Abtahi, S. H., Shareefzadeh, F., & Ebrahimpour, H. (2010). A Survey of Social Entrepreneurship Concepts, Theories and Models and Designing Conceptual Model. *Organizational Culture Management*, 8(21), 87-110. (In Persian)
- Agahi, H., Mirakzadeh, A. A., & Taghi Beigi, M. (2012). Prioritization of Effective Factors in the Development of Household Jobs in West Islamabad. *Quarterly Journal of Woman and Society*, 3(11), 181-202. (In Persian)
- Ahmadi, S., Kouhestani, H., Yadavar, H., & Shabanali, H. (2020). Analysis of Affective Factors on success of Rural Women Entrepreneurs of Kurdistan Province. *Geographical Space*, 20(70). (In Persian)
- Aldrich, H., Reese, P. R., & Dubini, P. (1989). Women on the verge of a breakthrough: Networking among entrepreneurs in the United States and Italy. *Entrepreneurship & Regional Development*, 1(4), 339-356.
- Alikhanidadvokallai, M., & Abbasirostami, A. A. (2017). An Investigation of Educational and Psychological Factors Affecting the Entrepreneurship Development in Women Rural Cooperatives in Golestan Province. *Co-Operation and Agriculture*, 5(20), 171-194. (In Persian)

- Arabshahi, Sh. (2011). *An analysis on the effectiveness of entrepreneurship development training courses in rural women; Application of reinforcement learning (case study: selected training courses of the General Directorate of Technical and Vocational Education of Yazd province)*. Yazd University, Yazd. (In Persian)
- Aramesh, H., Deghani, M., & Sarani, S. (2021). Factors Affecting Social Entrepreneurship and Empower Marginalized Women in Zahedan. *Public Management Researches*, 14(52), 143-168. <https://doi.org/10.22111/jmr.2021.37556.5386>
- Ashouri Totakaboni, S. (2015). *Investigating factors affecting the development of women's entrepreneurship in third world countries with a focus on Iran using the SWAT matrix*. Rozbehan High Education, Sari. (In Persian)
- Baghaei, R. (2015). Examining entrepreneurship theories in organizations. *Work and Society*, 179(24), 21-41. (In Persian)
- Balideh, H. (2019). *Explaining the role of social capital on rural women's entrepreneurship (handicrafts), a case study of Nikshahr city, Lashar district*. Sistan va Balouchestan University, Zahedan. (In Persian)
- Basouli, M., Hashemi, S. S., Imani Khoshkho, M. H., & Mirghafouri, S. H. (2019). The role of cultural tourism in entrepreneurship development of Yazd world heritage city. *Journal of Studies On Iranian - Islamic City*, 9(35), 79-90. (In Persian)
- Dadvarkhani, F., & Mosavi, S. (2020). The Explanation of Decision Making Process in Establishing Of the Entrepreneurship in Rural Areas, With Emphasis on Gender Approach (Case Study: Souleghan District). *Journal of Studies of Human Settlements Planning*, 15(1), 151-170. (In Persian)
- Dadvarkhani, F., & Mousavi, S. (2016). Gender-related analysis in the process of diffusion of entrepreneurship in rural areas Case study: Soolaghan Dehestan. *Space Economy and Rural Development*, 4(14). <https://doi.org/10.18869/acadpub.serd.4.14.1> (In Persian)
- Derikvand, A. R., & Gelard, P. (2022). Designing a corporate social entrepreneurship model: Qualitative research based on Grounded theory. *Journal of Entrepreneurship Development*, 14(4), 619-638. <https://doi.org/10.22059/jed.2021.321950.653642> (In Persian)
- Dina, L. (1995). *Froum Sur I Entrepreneurship Feminin Quebecois, montreal, ecoledes hautes etudes commerciales montreal*. 13.
- Djivre, J. (2006). Female Entrepreneurs of the North: Breaking Ground. *Curren Research*.
- Emami, Elham; Hosseininia, Gholamhossein; & Yaghoubi Farani, Ahmad. (2018). The Role of Cooperatives in Strengthening Entrepreneurial Characteristics and Opportunity Identification Competencies of Rural Women in Kermanshah Province. *Co-Operation and Agriculture*, 7(27), 29-60. <https://doi.org/10.22034/ajcoop.2018.80671> (In Persian)
- Emdadi Bolgouri, M. (2022). *Identifying factors affecting rural women's entrepreneurship in Hormozgan province*. Payame Noor University, Hormozgan. (In Persian)
- Ershadi, M. J., Rezaee, N., & Bagheri HoseinAbadi, R. (2020). Evaluating the Impact of Cultural and Social Factors on Women's Entrepreneurship in Tehran Municipality Entrepreneurship Houses. *Women's Studies Sociological and Psychological*, 18(4), 33-68. <https://doi.org/10.22051/jwsps.2021.32288.2265> (In Persian)
- Firoozabadi, S. A., & Nasrolahi Vosta, L. (2014). Investigation about the Relationship between Social Trust and Entrepreneurial Spirit of Rural Women: Case of Shirvan Village in Borojerd County. *Journal of Rural Research*, 5(1), 25-44. <https://doi.org/10.22059/jrr.2014.51445> (In Persian)
- Firouzabadi, S. A., & Dabaghi, H. (2015). The role of social entrepreneurship in community development. *Community Development (Rural and Urban Communities)*, 7(1), 29-58. <https://doi.org/10.22059/jrd.2015.58433> (In Persian)
- Ghadiri, P. A. (2013). *Investigating factors affecting the levels of entrepreneurship of working women (Study of Saipa Company)*. Allameh University, Tehran. (In Persian)
- Ghanbari, E. (2014). *Investigating the influencing factors on rural women's entrepreneurship*. Birjand University, Birjand. (In Persian)

- Ghanbarpour, S. (2015). *Investigating the effective factors on the social-economic empowerment of rural women in Noghandar, Gilan province*. Gilan University, Gillan. (In Persian)
- Girdauskienė, L., & Savanevičienė, A. (2012). Leadership role implementing knowledge transfer in creative organization: how does it work? *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 41, 15-22.
- Heydari Sareban, V., & Majnonitotakhaneh, A. (2017). The role of psychological capital in promoting rural entrepreneurship in East Azerbaijan province. *Space Economy and Rural Development*, 22(6), 97-118. (In Persian)
- Homan, H. (2019). *A Practical Guide to Meta-Analysis in Scientific Research*. Tehran: Samat. (In Persian)
- Hosseini, M. H., Dolati, M., & Parpanji, M. (2018). Investigating the Effective Factors on the Success of Rural Women Entrepreneurship Member of Women's Rural Cooperatives in the North of Tehran Province. *Co-Operation and Agriculture*, 7(26), 129-156. <https://doi.org/10.22034/ajcoop.2018.69432> (In Persian)
- Hosseini, T., & Lashkarara, F. (2014). Identifying the Effective Factors on Development of Entrepreneurship Skills of Rural Women Cooperatives in Fars Province. *Agricultural Extension and Education Research*, 7(2), 13-34. (In Persian)
- Hosseininia, Gh. H., Yaghoubi Farani, A., & Seyedin, R. (2014). Measuring factors affecting Female entrepreneur's business performance in rural areas of Mianeh County. *Woman in Development & Politics*, 12(4), 545-558. <https://doi.org/10.22059/jwdp.2014.54534> (In Persian)
- Imani Gheshlagh, S., Khani, F., & Hashemi, S. S. (2012). The role of Tourism in improvement of rural women's entrepreneurship: A comparative Study of Kandovan and Eskandan villages in Osku District. *Journal of Geography and Regional Development*, 10(1). <https://doi.org/10.22067/geography.v10i18.17384> (In Persian)
- Ireland, R. D., Hitt, M. A., & Sirmon, D. G. (2003). A model of strategic entrepreneurship: The construct and its dimensions. *Journal of Management*, 29(6), 963-989.
- Jamini, D., Taghdisi, A., Alipoor, Kh., & Faizi, Sh. (2015). Factor analysis of hindering and drawing variables of Entrepreneurship Development among Rural Women in Iran: Case Study of Ravansar Township. *Women's Studies Sociological and Psychological*, 13(1), 63-88. <https://doi.org/10.22051/jwsps.2015.1914> (In Persian)
- Jamshidi, A. R., Jamini, D., & Nazari Sarmazeh, H. (2014). Studying Driving Forces and Hampering Factors Affecting Development of Rural Women's Entrepreneurship in Miankoh District, Ardal Township. *Quarterly Journal of Woman and Society*, 5(17), 75-94. (In Persian)
- Keykhah, M., Zargar, A., & Akati, M. (2016). Attention to entrepreneurship and resistance economy, today's need for education and society. *Management and Entrepreneurship Studies*, 6(2), 138-153. (In Persian)
- Khosravipour, B., Tahmasebi, M., & Ameri, M. (2021). Identifying the factors affecting the development of rural women entrepreneurship in Abadan County. *Space Economy and Rural Development*, 9(34). (In Persian)
- Khosravipour, M. (2015). *Investigating strategies for rural women's entrepreneurship development (case example: Badr village)*. Gilan University, Gillan. (In Persian)
- Khosravipour, B., & Karimi, N. (2019). Analysis of Factors Affecting the Rural Women's Entrepreneurship. *Geography and Human Relationships*, 2(1), 95-105. (In Persian)
- Kolahdozan Behrouz, S. (2018). *Investigating factors affecting rural women's entrepreneurship (a case study of rural villages in Takestan city)*. Payame Noor University, Tehran. (In Persian)
- Kord, B., & Abdolaziz, A. (2013). Review the Factors Affecting on Development of Rural Entrepreneurship in Sistan and Baluchestan Province (With Focus on Developing Rural Growth Centers, Developing in Formation and Communication Technologies and Empowerment of Rural Women). *Geography and Development*, 11(32), 1-14. <https://doi.org/10.22111/gdij.2013.1160> (In Persian)
- Kuratko, D. F. (2011). Entrepreneurship theory, process, and practice in the 21st century. *International Journal of Entrepreneurship and Small Business*, 13(1), 8-17.

- Mansouri, S., Peyghami, A., & Ghasemi, A. (2022). Pathological analysis of the concept of women entrepreneurship, transition to the concept of women value creation and policy indications. *Economic Strategy*, 10(39), 917-949. (In Persian)
- Mardanshahi, M. M., & Nezamzadeh, S. E. (2018). Identification and Analysis of Factors Affecting the Rural Women's Entrepreneurial Capabilities: A Case Study of Women Entrepreneurs in Villages of Behshahr County of Iran. *Village and Development*, 21(2), 75-96. <https://doi.org/10.30490/rvt.2018.77120> (In Persian)
- Mohammadi, Z., & Lashgarara, F. (2014). The Role of Entrepreneurship Education in Empowering Rural Female Entrepreneurs in Ilam province. *Journal of Agricultural Extension and Education Research*, 6(2), 61. (In Persian)
- Movahedi, R., & Soleymanian Broujeni, J. (2017). Surveying the Education Role on Entrepreneurship Development among Rural Women. *Journal of Entrepreneurial Strategies in Agriculture*, 3(6). (In Persian)
- Nahvi, A., & Kohansal, M. R. (2011). Factors Influencing Progress of Entrepreneur Women (Case study: Mazandaran Province). *Women and Family Studies*, 4(11), 95-111. (In Persian)
- Nasrolahi Vosta, L. (2014). Investigating the relationship between social participation and entrepreneurial spirit of rural women (Case of Shirvan village in Borojerd city). *Community Development (Rural and Urban Communities)*, 6(2), 319-340. <https://doi.org/10.22059/jrd.2014.54326> (In Persian)
- Nazari, Y., & Kiani, H. (2016). The Role of Entrepreneurship Teams in The development of Entrepreneurship in Arabic Language and Literature (ALL): The Case of ALL department of Shiraz University. *Iranian Association of Arabic Language and Literature*, 12(3), 235-254. (In Persian)
- Nik Farjam, S., Naderee, N., & Rezaee, B. (2015). The Relationship Between Organizational Culture and Tend to Entrepreneurship(case: Labyran the Company of Zarghan). *Public Policy In Administration*, 5(2), 1-14. (In Persian)
- Nikolov, A., & Westergren, L. (2017). Corporate Social Entrepreneurship as a new approach to CSR-A Swedish Outlook.
- Omid Kohanshour, Z. (2018). *Factors affecting the empowerment and entrepreneurship of rural women in Taftan region*. Sistan va Balouchestan University, Zahedan. (In Persian)
- Pourabdollahi, S. (2019). *Women's entrepreneurship and sustainable rural development (case study: central part, Qirokarzin city)*. Shahid Beheshti Universith, Tehran. (In Persian)
- Rostamalizadeh, V., & Alijomazadeh, P. (2018). Factors Affecting on the Success of Women Entrepreneurs in Tehran. *Quarterly Journal of Social Development (Previously Human Development)*, 12(3), 147-172. <https://doi.org/10.22055/qjds.2018.13656> (In Persian)
- Sadeghi, Kh., & Toulabinejad, M. (2019). Investigating Factors Affecting the Development of Rural Women's Entrepreneurship (Case study: Roshtkhar district). *Geographic Thought*, 10(20), 72-90. (In Persian)
- Sahami, S., & Dehghan, M. (2014). Studying the cultural factors affecting the entrepreneurial spirit in women (case study: female students of Islamic Azad University in Jahrom). *Journal of Socio - Cultural Changes*, 10(4), 51-68. (In Persian)
- Sangolagi, K., & Alagawadi, M. (2016). Women entrepreneurs. *International Journal of Advancement in Engineering Technology, Management and Applied Science*, 3(1), 216-222.
- Shahabadi, A., Khoshtinat, B., & Khoyegani, S. B. (2022). The Effect of Gender Gap on Women Entrepreneurship in Selected Countries. *Women s Studies (Sociological & Psychological)*, 19(3), 113-146. (In Persian)
- Shahbazi, K., Hasanzadeh, A., & Jafarzadeh, B. (2014). Examining the impact of entrepreneurship and innovation on economic growth (panel data approach). *Innovation and Value Creation*, 5(2), 43-56. (In Persian)
- Sharifi, N., Omidi, M., & Mahmoudi, M. (2020). Factors Influencing Self- Efficiency of Rural Women in Malard County. *International Journal of Agricultural Management and Development*, 10(2), 167-174. (In Persian)

- Shaterian, M., Nasrabadi, Z., & Mansourian, F. (2017). Analysis of barriers to entrepreneurship of rural women in Kashan city. *Space Economy and Rural Development*, 6(21), 181-196. (In Persian)
- Soleimani, A. (2012). *Analysis of factors affecting entrepreneurship of rural women in Hamadan province*. Boalisina University, Hamedan. (In Persian)
- Tahmasbi, K. (2021). *Analyzing the factors affecting the entrepreneurship of rural women in Nahavand city*. Razi University, Kermanshah. (In Persian)
- Tavasoli, F., Chrmchian Langroodi, M., & Ahmadpur, A. (2012). Investigation of Effective factors on reinforcement of Entrepreneurship Moral of agricultural production cooperativs members in Amol Township. *Co-Operation and Agriculture*, 23(11), 21-40. (In Persian)
- Valizadeh, N., & Karimi-Gougheri, H. (2018). An Analysis of Factors Influencing the Social Entrepreneurial Intention in Rural and Nomad Women's Micro-credit Funds. *Journal of Entrepreneurial Strategies in Agriculture*, 5(9). <https://doi.org/10.29252/jea.5.9.10> (In Persian)
- Welsh, D. H. B., Kaciak, E., & Minialai, C. (2017). The influence of perceived management skills and perceived gender discrimination in launch decisions by women entrepreneurs. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 13, 1-33.
- Yaghoobi Farani, A., Soleimani, A., & Movahedi, R. (2015). Sociological Study of The Attitudes toward Mehr Among Alameh University Students. *Women's Studies Sociological and Psychological*, 12(4), 7-42. <https://doi.org/10.22051/jwsps.2015.1493> (In Persian)
- Yaghoobi Farani, A., Soleymani, A., Movahedi, R., & Eskandari, F. (2013). Effect of Educational and Institutional Factors on Rural Women Entrepreneurship (Case Study: Hamedan Province). *Journal of Entrepreneurship Development*, 6(2), 115-134. <https://doi.org/10.22059/jed.2013.36266> (In Persian)
- Yaribeygi, E. (2019). Factor analysis of factors affecting the development of the entrepreneurial ecosystem in rural women's cooperatives in Tehran province. *Cooperation and Village*, 38-39(9), 95-118. (In Persian)
- Yasouri, M., Ghorashi, M. B., & Vatankhah Kalurazi, Zh. (2015). Analysis of barriers and solutions to the development of rural women's entrepreneurship in Gurabpass Rular, foman. *Journal of Rural Research*, 6(2), 323-342. <https://doi.org/10.22059/jrur.2015.54910> (In Persian)
- Yasouri, M., & Vatankhah Kalurazi, Zh. (2015). The Role of Tourism in the Development of Rural Women Entrepreneurship (Gurab-Pass Village, Fooman City). *Journal of Arid Regions Geographic Studies*, 6(20), 46-59. (In Persian)
- Zarei, F. (2014). *Investigating the role of knowledge, attitude and motivation in entrepreneurship of rural women in Ilam province*. Tehran University, Tehran. (In Persian)
- Zarei Pahnecoulai, S. H., Ahmadpour, A., & Charmchian Langerodi, M. (2013). Factors Affecting Entrepreneurship Development in Women's Rural Cooperatives in Mazandaran Province. *Co-Operation and Agriculture*, 2(7), 79-100. (In Persian)